

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗ ΓΑΖΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΓΙΑ ΕΙΡΗΝΕΥΣΗ

Γεώργιος Οικονόμου

Οι δυνάμεις του Ισραήλ εισέρχονται σ' ένα κυκεώνα δικής τους κατασκευής. Το ένα στα δέκα οικήματα στην Γάζα έχουν κονιορτοποιηθεί από τα αεροπλάνα και το πυροβολικό του Ισραήλ.

Άνω των 20.000 Παλαιστινίων έχουν φονευθεί, πολλοί απ' αυτούς παιδιά. Ελλείψεις καυσίμων, καθαρού νερού και τροφής που επεβλήθησαν από τον Ισραηλινό αποκλεισμό, εμφανίζουν μια αυξανόμενη απειλή για τις ζωές πολλών ακόμη χιλιάδων Παλαιστινίων.

Η κραυγή που κάνει τον γύρο του κόσμου είναι είτε για εκκευρία είτε για το Ισραήλ να εγκαταλείψει την εισβολή. Ακούγοντας τους Ισραηλινούς πολιτικούς να ζητούν εκδίκηση, συμπεριλαμβανομένου του πρωθυπουργού Βενιαμίν Νετανιάχου, οι περισσότεροι συμπεραίνουν ότι οι πράξεις των Ισραηλινών είναι δυσανάλογες και απαράδεκτες.

Πολλοί από εκείνους που διατηρούν αυτές τις απόψεις πιστεύουν στην αναγκαιότητα της ύπαρξης εβραϊκού κράτους, αλλά συγχρόνως θεωρούν απαράδεκτη την συμπεριφορά του επειδή εκτιμά τις ζωές των Παλαιστινίων τόσο φθηνά. Φοβούνται ότι οι ελάχιστες ελπίδες για ειρήνη σ' αυτή την παλιά διαμάχη θα θαφτεί κάτω από τα ερείπια της Γάζας.

Αυτές είναι δυναμικές προσεγγίσεις, αλλά οδηγούν σε λανθασμένο αποτέλεσμα. Το Ισραήλ επιβάλλει τεράστιες κακουχίες και πλήττει θανατηφόρα τους κατοίκους της Γάζας χωρίς διαχωρισμό. Για να υπάρξει κάποια ελπίδα διαχείρισης του προβλήματος πρέπει να περιορίσει τις καταστροφές που επιφέρει. Τελευταίως φαίνεται να το πράττει. Οι Παλαιστίνιοι στερούνται βασικά είδη όπως φάρμακα, τρόφιμα και πετρέλαιο για να λειτουργήσουν βασικές υπηρεσίες και νοσοκομεία. Το Ισραήλ πρέπει να επιτρέψει πολύ περισσότερα από τα βασικά είδη να εισρεύσουν στην Γάζα.

Ακόμη και αν το Ισραήλ επιλέξει να τηρήσει τις ανθρωπιστικές ευθύνες που του αναλογούν προς την κατεύθυνση αυτή, το μοναδικό μονοπάτι που μπορεί να οδηγήσει στην ειρήνη είναι ο δραματικός περιορισμός της ικανότητας της Χαμάς να χρησιμοποιεί την Γάζα ως βάση για τον στρατό της και επακόλουθα ως πηγή των απαραίτητων προμηθειών της. Αυτό βέβαια σημαίνει πόλεμο.

Για να αντιληφθούμε γιατί, πρέπει να καταλάβουμε τι συνέβη στις 7 Οκτωβρίου. Οι Ισραηλινοί ομιλούν για την επίθεση της Χαμάς την ημερομηνία εκείνη, ως υπαρξιακό κίνδυνο. Το εννοούν κυριολεκτικά και δεν είναι απλώς τρόπος του λέγειν.

Επειδή έχουν προηγηθεί οι Διωγμοί και το Ολοκαύτωμα, το Ισραήλ έχει ένα και μοναδικό κοινωνικό συμβόλαιο: να δημιουργήσει ένα κράτος όπου οι απανταχού Εβραίοι να γνωρίζουν ότι θα είναι ασφαλείς – ότι κανένας δεν θα τους σκοτώσει ούτε και θα τους καταδιώξει επειδή είναι Εβραίοι.

Το κράτος του Ισραήλ ετίμησε την υπόσχεση αυτή εφαρμόζοντας το στρατηγικό δόγμα της αναχαιτίσης με προειδοποιήσεις για πιθανές επιθέσεις, με την προστασία των συνόρων και με αποφασιστικές νίκες κατά των επιτιθέμενων στο Ισραήλ.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες το Ισραήλ αγνόησε το γεγονός ότι και οι Παλαιστίνιοι δικαιούνται να έχουν το δικό τους κράτος. Ο Νετανιάχου προώθησε την παντοκρατορία της Χαμάς για να σαμποτάρει τους μετριοπαθείς Παλαιστίνιους – ήταν ένα κυνικό σχέδιο που τον βοηθούσε να ισχυρισθεί ότι το Ισραήλ δεν έχει συνέταιρο για την ειρήνη. Χάριν του σχεδίου αυτού, η ταλαιπωρία των Παλαιστινίων εξελίχθηκε σε κάτι διαχειρήσιμο, με ένα μίγμα οικονομικών παροτρύνσεων και απαγορεύσεων, που παρέμενε και διατηρείτο ενήμερο με επαναλαμβανόμενους ακαριαίους πολέμους.

Στις 7 Οκτωβρίου 2023 η Χαμάς έδωσε ένα τέλος σε όλα αυτά, συμπεριλαμβανομένου του σχεδίου του Νετανιάχου. Οι τρομοκράτες εθανάτωσαν το κοινωνικό συμβόλαιο του Ισραήλ με το να καταστρέψουν το δόγμα που υπήρχε για να το προστατεύει.

Η αποτροπή αποδείχθηκε άδειο πουκάμισο. Η έγκαιρη προειδοποίηση της επίθεσης, η προστατευτική ομπρέλλα απέτυχε, και η Χαμάς εδολοφόνησε 1.400 άτομα στις Ισραηλινές συνοικίες. Μακράν από του να γιορτάζουν την νίκη, οι Ισραηλινοί στρατιώτες και μυστικοί πράκτορες εξευτελίστηκαν.

Η κατάρρευση του δόγματος ασφάλειας του Ισραήλ είχε ως αποτέλεσμα τον άγριο βομβαρδισμό των κατοίκων της Γάζας. Ο πραγματικός λόγος ήταν η προσπάθεια να επαναφέρουν την θεμελιώδη αρχή η οποία είναι ότι οι περίπου 200.000 που είχαν εκκενώσει τις εστίες τους να επανέλθουν για να μαντρωθούν στην Λωρίδα.

Η Χαμάς θέλει να αποδείξει στους εχθρούς της ότι μπορεί ακόμη να υπερασπίζεται την χώρα της. Αντελήφθη ότι με το να δολοφονεί Ισραηλίτες ανεξάρτητα από πόσο πολλοί Παλαιστίνιοι θα πεθάνουν στην Γάζα, η Χαμάς αποδεικνύει ότι δεν πτοείται.

Ο μόνος τρόπος για να ξεφύγει από τον κύκλο της βίας το Ισραήλ είναι να καταστρέψει την διοίκηση της Χαμάς – που σημαίνει ότι πρέπει να σκοτώσει τους ηγέτες της και να καταστρέψει το στρατιωτικό της υπόβαθρο. Η εισήγηση ότι ένας πόλεμος με χιλιάδες αθώους νεκρούς μπορεί να οδηγήσει στην ειρήνη είναι ίσως σχήμα οξύμωρο. Στο παρελθόν μια πράξη βίας οδηγούσε στην επόμενη. Αυτό είναι το μεγάλο ρίσκο σήμερα. Πάντως ένας ολοκληρωτικός πόλεμος έχει αποδειχθεί ιστορικά ότι είναι ο μόνος τρόπος για να υπάρξει διαρκής ειρήνη.

Είναι γεγονός ότι η μέθοδος με την οποία κυβερνά την Γάζα η Χαμάς, είναι αδύνατον να υπάρξει ειρήνη. Οι Ισραηλίτες δεν θα αισθάνονται ασφαλείς, επομένως η κυβέρνησή τους θα είναι υποχρεωμένη να επιφέρει προληπτικά κτυπήματα κάθε φορά που απειλείται από την Χαμάς.

Όσο υπάρχει η Χαμάς, θα απειλείται συνεχώς από τη μονίμως σφικτή Ισραηλινή ασφάλεια και θα χρησιμοποιεί τους κατοίκους της ως ανθρώπινες ασπίδες σε προειδοποιητικές επιθέσεις των Ισραηλινών. Στην περίπτωση αυτή, οι Παλαιστίνιοι, όσοι δεν είναι ήδη ριζοσπαστικοποιημένοι, θα ριζοσπαστικοποιηθούν. Ο μόνος τρόπος μπροστά είναι να αποδυναμωθεί ο έλεγχος της Χαμάς και συγχρόνως να γίνει προσπάθεια να υπάρξει μια νέα Παλαιστινιακή αρχή που θα νομιμοποιείται για να συζητήσει το Παλαιστινιακό.

Οι συνομιλίες αυτές πρέπει να αρχίσουν με νέες ηγεσίες και από τα δύο μέρη. Στο Ισραήλ, ο Νετανιάχου, θα υποχρεωθεί να παραιτηθεί επειδή ήταν πρωθυπουργός την 7^η Οκτωβρίου, και επειδή η φήμη του ως ο πιο αποτελεσματικός υπερασπιστής των δικαιωμάτων του Ισραήλ έχει διαρραγεί. Όσο πιο γρήγορα φύγει τόσο το καλύτερο.

Ο διάδοχος του θα χρειαστεί μια καινούργια εξουσιοδότηση για ένα νέο δόγμα ασφαλείας. Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα σχεδιασμό για ειρήνη και για τον περιορισμό των εποίκων στις περιοχές που ζουν Παλαιστίνιοι.

Οι Παλαιστίνιοι χρειάζονται μετριοπαθείς ηγέτες οι οποίοι να έχουν δημοκρατική νομιμοποίηση. Προς το παρόν δεν έχουν κανένα που να πληροί τα κριτήρια αυτά.

Αυτό συμβαίνει επειδή ο Νετανιάχου προώθησε την Χαμάς, αλλά επίσης επειδή ο Mahmoud Abbas, ο Πρόεδρος της Παλαιστινιακής Αρχής, έχει απομακρύνει πιθανούς αντιπάλους. Το ερώτημα είναι πως να εμποδιστεί η Χαμάς ή η διάδοχος της οργάνωσης από το να ανακτήσει τον έλεγχο της Γάζας πριν εμφανιστούν νέοι ηγέτες μέσω ελεύθερων εκλογών.

Ερχόμαστε στην δεύτερη προϋπόθεση για ειρήνη: πρέπει να υπάρξει μια δύναμη που θα προσφέρει ασφάλεια στην Γάζα. Το Ισραήλ δεν μπορεί να την προμηθεύσει γιατί είναι η κατέχουσα δύναμη. Η Λωρίδα της Γάζας χρειάζεται ένα διεθνή συνασπισμό, μια ειρηνευτική δύναμη, που πιθανώς να περιλαμβάνει και αραβικές χώρες που δεν πρόσκεινται φιλικά στην Χαμάς και τους υποστηρικτές της στο Ιράν. Πρέπει να δημιουργηθεί μια σύμπραξη όπου όλα τα μέρη θα συμφωνήσουν ότι ηγούνται οι Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες είναι οι μόνες οι οποίες μπορούν να χαλιναγωγήσουν το Ισραήλ και συγχρόνως είναι υποχρεωμένες να στηρίξουν την ύπαρξή του.

Ο απαραίτητος όρος για να είναι εφικτές και εφαρμόσιμες οι πιο πάνω προτάσεις είναι ότι η Χαμάς πρέπει να εξευτελιστεί μέχρι σημείου που κάτι καλύτερο πρέπει να πάρει την θέση της. Το πως το Ισραήλ διεξάγει τον πόλεμο έχει σημασία. Πρέπει να τηρήσει την υπόσχεση του ότι θα τον διεξάγει σύμφωνα με το Διεθνές δίκαιο.

Όχι μόνο επειδή αυτό είναι το σωστό, αλλά και διότι το Ισραήλ θα έχει ευρεία στήριξη στους μήνες των μαχών και θα βρει στηρίγματα για να προωθηθεί η ειρήνη όταν σταματήσουν οι μάχες. Αυτό θα γίνει όταν δείξει ότι έχει αλλάξει νοοτροπία.

Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να επιτρέψει πολύ περισσότερη ανθρωπιστική βοήθεια και να δημιουργεί ασφαλείς ζώνες στην νότια Γάζα, την Αίγυπτο, ακόμη και στην Νεγκέφ μέσα στο Ισραήλ.

Μια κατάπαυση του πυρός σήμερα, είναι ο εχθρός της ειρήνης, επειδή θα επιτρέψει στην Χαμάς να συνεχίσει να διοικεί την Γάζα είτε με την δύναμη των όπλων είτε με την έγκριση των κατοίκων της και να διατηρεί όλο τον οπλισμό της και τους αγωνιστές της.

Η περίπτωση των ανθρωπιστικών διαλειμμάτων γενικώς θεωρείται επιθυμητή, αλλά ακόμη και αυτά εμπεριέχουν συναλλαγή. Επανειλημμένες συμφωνημένες διακοπές των εχθροπραξιών αυξάνουν τις πιθανότητες η Χαμάς να επιζήσει.

Κανείς δεν γνωρίζει κατά πόσο η ειρήνη θα έλθει ποτέ στην Γάζα. Αλλά για χάρη των Ισραηλινών και των Παλαιστίνιων αξίζει να της δοθεί μια ευκαιρία. Όχι μια κατάπαυση του πυρός – αυτό είναι ημίμετρο και απομακρύνει ολοσχερώς την μόνιμη ειρήνη. Είναι αυτό που προσπαθεί να επιτύχει η Χαμάς με την βοήθεια των Μουσουλμανικών χωρών για να διατηρηθεί στην εξουσία και να διατηρήσει τον έλεγχο των κατοίκων.

Και τα δύο στρατόπεδα πρέπει να αλλάξουν ηγεσίες, χρειάζονται νέες και άφθαρτες και δημοκρατικώς εκλεγμένες. Να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις χωρίς εξαρτήσεις από συμφέροντα τρίτων. Η βασική προϋπόθεση που πρέπει να αποδεχθούν ουσιαστικά οι Παλαιστίνιοι αλλά και οι υποστηρικτές τους είναι το δικαίωμα του Ισραήλ να ζήσει ελεύθερο ως η πατρίδα των απανταχού Εβραίων. Η περιοχή που θα ελέγχουν οι Παλαιστίνιοι θα είναι αποστρατικοποιημένη, αλλά θα διασφαλίζονται τα νόμιμα δικαιώματά τους από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Μπορεί το αποτέλεσμα των συνομιλιών να είναι οδυνηρό για τους Παλαιστίνιους και τους υποστηρικτές τους, αλλά είναι ο μόνος τρόπος για να υπάρξει ειρήνη και, κυρίως, να διατηρηθεί.